

חן מקום על יושביו

אוחיל יום יום אַשְׁתָּאָה תְּמִיד עֵינֵי צוֹפֶיָה חכם דוד חסין, אוחיל יום יום אשתאה אַעֲבֶרָה נָא וְאֶרְאֶה אֲדַמַּת קִדְשׁ טַבְּרִיָּה

 אישה מבוגרת עמדה לידי, צעיף צמר על ראשה וסיגריה דלוקה בידה, היא הביטה בי בעיון דקתיים ושאלה אותי אם אני באמת מי שאני ואמרת לי לה שנדמה לי שכן. היא אמרה: "אני לא מאמינה. בטבריה על הבוקר. בגשם. זה רגע שאני לא אשכח כל החיים". אמרתי לה שגם אני לא. הגשם ירד ואנחנו עמדנו תחת הסככה ושוחחנו קצת. שמה ברכה, היא כבר עברה כמה דברים בחיים, אפשר לראות, פנים עם אופי, חרושי קמטים, תקיפים ועדינים. היא שאלה אותי אם אני לבד כאן בעיר, אמרתי לה שכן. היא חייכה והתעניינה אם הכל בסדר או שהתחרפנתי קצת, ואמרתי לה שהכל בסדר.

"כן, אבל למה טבריה?" היא רצתה לדעת. יכולתי לספר לה על המסעות שלי בחופשות התיכון עם החברים שלי, על פול האנגלי, על הגג של המסגד, על האיקליפטוסים, על השיר שכתבתי פעם "טבריה על מזח - אפשר לראות לנצח..." אבל אמרתי רק: "אני אוהב לבקר בטבריה".

היא אמרה שהיא שמחה לשמוע, כי לפעמים נדמה לה שהיא חיה בקצה העולם, באיזה מקום דפוק שלא מעניין אף אחד, ורציתי לספר לה שבגמרא כתוב ששמה טבריה כי הייתה טבורו של עולם, אבל אמרתי: "דווקא אחלה מקום טבריה".

אהוד בנאי, 'טבריה', זה המקום, כתר, תל-אביב, תשע"ב, עמ' 51-52

 רבי שמעון בן לקיש היה יושב ברחבה אחת של טבריה ועוסק בתורה. יצאו משם שתי נשים, אמרה אחת לחברתה: "ברוך שהוציאנו מן האוויר הגרוע הזה". צעק להן: מהיכן אתן? אמרו לו מ"מזגה", אמר אנא חכם מן מזגא ואין בה אלא שתי עמודים, אמר ברוך שנתן חן מקום בעיני יושביו.

תרגום, בראשית רבה (וילנא) לד, טז

 ויעל משם בית אל והוא עולה בדרך ונערים קטנים יצאו מן העיר ויתקלסו בו ויאמרו לו עלה קרח עלה קרח, (מלכים ב, ב. כג) אמרו לו: עלה שהקרחת עלינו את המקום...

ויאמרו אנשי העיר אל אלישע הנה נא מושב העיר טוב כאשר אדוני רואה (מלכים ב, ב. יט) וגומר - וכי מאחר שהמים רעים וארץ משכלת, אלא מה טובתה? אמר רבי חנין: חן מקום על יושביו.

בבלי, סוטה מז, ע"ב-מז, ע"א

 נראה לי בסיעתא דשמיא, נשא המקום חן בעיני יושביו מצד אחר, אף על פי שהיו המים רעים. והיינו כיון שהיו רעים שאין ראויים לשתייה, ימצא שם מים רבים לזרעים ולאילנות, כי אלו טובים להשקות מהם אילנות, ואם כן יש טובה במקום ההוא מצד פרי העץ ופרי האדמה, שיוציאו פירות טובים מחמת ריבוי המים, אין הולך מהם לשתייה כלל אלא כולם יהיו לצורך האדמה, ואנשיה שהיו מוכרחים לקנות ממקום אחר אף על גב שבזה הוצאתם מרובה, עם כל זה יש להם טובה מצד אחר שהפירות אשר שם הם בריאים ושמנים ויפים, וגם רבים, מחמת ריבוי המים.

ובזה יובן שאמרו לו הקרחת עלינו את המקום, כי עתה שכל אדם ובהמה שותים מן המים שבעיר, נתמעטו המים בה בהשקאת הזרעים, שאין להם מים רבים להשקות את האדמה, ובה ימצא קרחות במקום ההוא של זרעים ואילנות, שנשאר המקום יבש מעשות פרי, מחמת מיעוט המים, שאין בהם כדי סיפוק בהרווחה.

חכם יוסף חיים, בן יהודע, חלק ד, סוטה דף מז, ישועה בן דוד סאלם, ירושלים, תרנ"ח, עמ' לט

 ולעניות דעתי נראה ליישב פשטיה המקרא שלהיות שהיו כמה בני אדם מביאין מים ממקום אחר בשכר, נמצא מושב העיר טוב בשתיית מים ממקום אחר. ואעפ"י שהמים של העיר היו רעים דיינו אלו שתו מהם שהיתה הארץ משכלת, אבל מכיון שהביאו מים לשתות ממקום אחר היה מושב הארץ טוב ואין מות ומשכלת.

והוא מתייחס לדרשת רבותינו זיכרונם לברכה שזהו ויתקלסו בו ויאמרו עלה קרח שהקרחת עלינו המקום לקפח פרנסתנו שהייתה בהבאת המים.

חכם יאשיהו פינטו, מאור עיניים, סוטה ט, סעיף קיט, רפאל חיים מאיטליה, מנטובה, תק"ג, עמ' כט